# Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19140

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Özet

Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i, co?rafya e?itimi alan?nda, ö?rencilerin co?rafi sorgulama becerilerini sistematik ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirmek amac?yla 2021 y?l?nda geli?tirilmi? bir ölçektir. Bu ölçek, özellikle doktora tezi çal??mas? kapsam?nda Hülya Yi?it Özüdo?ru taraf?ndan olu?turulmu?tur. Ölçe?in geli?tirme süreci, kapsaml? psikometrik analizleri içermekte olup, elde edilen yüksek güvenirlik ve geçerlik bulgular?, ölçe?in e?itim ara?t?rmalar?nda kullan?ma uygunlu?unu kan?tlamaktad?r. Ölçek, sorgulama sürecinin farkl? alt bile?enlerini ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

## Anahtar Kelimeler

Co?rafi Sorgulama, Co?rafya e?itimi, Sorgulama Becerisi, Ölçek Geli?tirme, Faktör Analizi, Psikometrik Özellikler

## Yazarlar

Hülya Yi?it Özüdo?ru

## Amaç

Bu ölçe?in temel amac?, co?rafya e?itimi ba?lam?nda ö?rencilerin sahip oldu?u ve kulland??? co?rafi sorgulama süreç becerilerini nicel olarak ölçmek ve de?erlendirmektir. Geli?tirilen bu araç, ö?rencilerin co?rafi problemleri tan?mlama, veri toplama, analiz etme ve sonuç ç?karma gibi ad?mlar? ne derece etkin gerçekle?tirdiklerini belirlemeyi hedefler.

Ölçek, e?itim ara?t?rmac?lar?na ve ö?retmenlere, ö?rencilerin sorgulama becerilerindeki güçlü ve zay?f yönleri tespit etme imkan? sunarak, ö?retim programlar?n?n ve metodolojilerinin bu becerileri geli?tirmeye yönelik olarak yeniden düzenlenmesine katk? sa?lamak üzere tasarlanm??t?r.

## Yap?

Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i, co?rafi sorgulama becerilerini yans?tan birden fazla alt boyuttan olu?an çok faktörlü bir yap?ya sahiptir. Güvenirlik analizlerinde belirtilen CSS, CBEE, CBOA, CSC ve CBA bile?enleri, ölçe?in sorgulama sürecinin farkl? a?amalar?n? veya türlerini ölçtü?ünü göstermektedir. Bu alt faktörler, ö?rencilerin co?rafi dü?ünme ve problem çözme yeteneklerinin derinlemesine incelenmesine olanak tan?r.

Ölçek, ö?rencilerin sadece bilgi düzeylerini de?il, ayn? zamanda bilgiyi kullanma, hipotez geli?tirme ve co?rafi verileri ele?tirel bir yakla??mla de?erlendirme yeteneklerini de

ARABPSYCHOLOGY.COM

kapsamaktad?r.

## Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?ini incelemek amac?yla yap?lan analizlerde, örneklem büyüklü?ünün KMO de?eri ile yeterlili?i test edilmi?tir. Çal??ma grubundan elde edilen verilerle yap?lan analizde KMO de?eri **0,914** olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, örneklem büyüklü?ünün Faktör Analizi yap?lmas? için **oldukça yeterli** oldu?unu göstermektedir.

Ek olarak, verilerin çok de?i?kenli normal da??l?ma uygunlu?unu ve faktörle?tirilebilirlik düzeyini kontrol eden Bartlett Sphericity Testi sonucunda chi-square test istatisti?i ($x^2$=3459,765; df=231; sig=000) **anlaml?** ç?km??t?r. Ölçe?in alt faktörleri aras?ndaki korelasyonlar?n 0,509 ile 0,888 aras?nda de?i?ti?i gözlemlenmi?tir. Bu pozitif ve yüksek korelasyon de?erleri ($p < .01$ düzeyinde anlaml?), be? faktörün birbiriyle tutarl? ve ili?kili oldu?unu ancak ayr? yap?lar? temsil etti?ini desteklemektedir.

## Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizi, iç tutarl?l?k katsay?s? olan Cronbach alfa (Cr $\alpha$) kullan?larak gerçekle?tirilmi?tir. Ölçe?in tamam? için Cr $\alpha$ de?eri **0,926** ile **0,950** aral???nda tespit edilmi?tir. Bu yüksek de?erler, ölçe?in mükemmel bir iç tutarl?l??a sahip oldu?unu göstermektedir.

Ölçe?in be? temel bile?eni için elde edilen güvenirlik de?erleri ?öyledir:

CSS bile?eninde: 0,778 ile 0,828
CBEE bile?eninde: 0,814 ile 0,843
CBOA bile?eninde: 0,896 ile 0,910
CSC bile?eninde: 0,841 ile 0,851
CBA bile?eninde: 0,821 ile 0,864

Tüm alt bile?enlerin güvenirlik katsay?lar?n?n kabul edilebilir s?n?rlar?n üzerinde olmas?, ölçe?in hem genel yap?s?n?n hem de alt boyutlar?n?n yüksek bir iç tutarl??a sahip oldu?unu ve ölçümde kararl? sonuçlar verdi?ini ortaya koymaktad?r.

## Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini belirlemek amac?yla yap?lan Faktör Analizi öncesinde, veri setinin uygunlu?u Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Sphericity Testi ile de?erlendirilmi?tir. KMO de?erinin 0,914 gibi yüksek bir seviyede bulunmas?, verilerin faktörle?tirilmeye son derece uygun oldu?unu kan?tlam??t?r.

Bartlett testi sonuçlar?n?n istatistiksel olarak anlaml? ç?kmas? ($p < 0.001$), de?i?kenler aras?nda

ARABPSYCHOLOGY.COM

faktör analizini destekleyen yüksek korelasyonlar?n varl???n? göstermektedir. Bu bulgular, ölçe?in co?rafi sorgulama becerilerini ölçen güçlü ve ayr?k faktörlerden olu?an çok boyutlu bir yap?y? ba?ar?yla ortaya ç?kard???n? i?aret etmektedir.

## Ölçek Bilgileri

**Test Türü:** Geli?tirme (Ölçek Geli?tirme Çal??mas?)

**Format:** Likert Tipi Derecelendirme Ölçe?i

**Derecelendirme:** 5'li Likert Tipi Derecelendirme.

1: Hiç
2: Nadiren
3: Aras?ra
4: S?k S?k
5: Her Zaman

**Mevcut Dil:** Türkçe

**Hedef Kitle:** Co?rafya alan?nda e?itim gören ö?renciler ve ilgili gruplar.

**Ya? Grubu:** Ara?t?rman?n yap?ld??? akademik düzeydeki ö?renci grubu (Yüksekö?retim veya ortaö?retim düzeyinde uygulanabilirli?i mevcuttur).

**Popülasyon Detaylar?:** Yay?nlanmam?? doktora tezinde detayl? çal??ma grubu bilgileri mevcuttur. Genellikle co?rafya e?itimi alan ö?renciler üzerinde pilot ve ana çal??malar yürütülmü?tür.

**Test Metodolojisi:** Öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulanan, kat?l?mc?lar?n co?rafi sorgulama süreçlerine dair beceri alg?lar?n? ölçmeye yönelik maddelerden olu?ur.

## ?zinler, Ücret ve Test Y?l?

**Test Y?l?:** 2021

**?zinler ve Ücret:** Ölçek, doktora tezi kapsam?nda geli?tirilmi?tir ve ticari olmayan akademik kullan?mlar için yazar ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

**?leti?im:** Yazara hulya.yigit@hbv.edu.tr adresi üzerinden ula??labilir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

## Kaynaklar

Ölçe?in geli?tirilmesine ili?kin temel referans ve akademik kaynak a?a??da sunulmu?tur.

Yi?it-Özüdo?ru, H. (2021) *Co?rafya e?itiminde co?rafi sorgulama becerilerinin de?erlendirilmesi* . Gazi Üniversitesi, E?itim Bilimleri Enstitüsü.

Tez kayna??na YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden eri?im sa?lanabilir: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: cografi-sorgulama-surec-becerisi-olcegi-toad.pdf

## Co?rafi Sorgulama Süreç Becerisi Ölçe?i Maddeleri

**ÖNEML?:** Ölçe?in orijinal maddeleri, kaynak içerikte sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi için yukar?da belirtilen doktora tezine ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM